

Nyt keväällä Suomalaisen kirjakaupan aletiskiltä saattoi ostaa Esko Ahon kirjan Pääministeri vuodelta 1998 hintaan 0,90 euroa eli 5,35 markkaa. Kirjasta löytyy muutaman sivun mittainen jakso nimeltä *Maareformista työreformiin*, jonka rivien välistä alkoi hahmottua, miksi Aho poliittisesti upposi työreforminsa mukana.

Sata vuotta sitten 90 % suomalaisista eli maanviljelyksestä, mutta vain kolmannes heistä omisti maata ja loput olivat torppareita tai tilatonta väestöä eli maatyöläisiä. Sisällissodan jälkeinen maareformi oli radikaali, kuten Aho kirjoittaa (s. 192):

”Ennen kaikkea se antoi vaille omaa maata jääneille torppareille tai tilattomille oikeuden sen ajan yhteiskunnan tärkeimpään tuotantovälineeseen, viljelysmaahan. Maareformi palveli myös maataloustuotannon tehostamista. Uusien itsenäisten talonpoikien voimin pelot tulivat entistä paremmin hoidetuiksi. Uudistus loi taloudellista turvaa ja eheytti yhteiskuntaa.”

Aho jatkaa (s. 193): ”Vuosisadan alku syrjäytti ihmisiä oikeudesta omistaa maata. Vuosisadan loppu tekee samaa viemällä sadoilta tuhansilta suomalaisilta oikeuden ja edellytykset tehdä työtä.”

Ahon mielestä tämän päivän työttömät voi rinnastaa vuosisadan alun torppareihin ja tilattomiin: tarvitaan taas maareformin kaltaista radikaalia uudistusta, joka antaa työttömille työtä. Ja Ahon työreformin ydin oli, että on eri tavoin alennettava työn teettämisen hintaa (mm. kaventamalla verokiilaa ja poistamalla työehtosopimusten yleissitovuus).

Ahon historiallinen vertaus harhautti kaikkia pahemman kerran. Viime vuosisadan alku ei ”syrjäytänyt ihmisiä oikeudesta omistaa maata”, koska torpparit ja maatyöläiset olivat valmiiksi maattomia. Mutta työtä heillä oli, ja se, mistä

AJATUSTEN TONAVA

viime vuosisadan alku heitä syrjäytti, oli työsuhteen oikeudenmukaisuus: torpparit ja maatyöläiset joutuivat entistä paljon jyrkemmin vuokraisäntiensä tai työnantajiensä mielivallan armoille. Isännät paikasivat halvan tuontiviljan alentamien tuottoja viemällä torppareiden maita tai teettämällä heillä lisää työtä ja alentamalla työväen palkkoja – kuten Väinö Linnan Pohjantähden tai Matti Peltosen väitöskirjan Talolliset ja torpparit (SHS 1992) lukee hyvin tietävät.

Kyösti Kallion maareformi ei muuttanut työn teettämisen hintasuhteita, se teki radikaalisti oikeudenmukaiseksi silloisen yhteiskunnan luokkarakennetta. Se poisti isäntien mielivallan eli antoi vuokraviljelijöiden lunastaa torppansa itselleen ja antoi maatyöläisille mahdollisuuden hankkia maata valtiolta tai suurtiloilta. Siksi ”uudistus loi taloudellista turvaa ja eheytti yhteiskuntaa”.

Jos Aho olisi tuolloin ollut Kyösti Kallion paikalla, hänen logiikkansa olisi suositellut torpparisopimusten yleissitovuuden korvaamista paikallisella sopimisella ja maatyöläisten palkkaamisen joustavoittamista – eli työn teettämisen (jo valmiiksi alas painetun) hinnan alentamista. Lääkkeeksi turvattomuuteen Aho olisi tarjonnut lisää turvattomuutta.

Jos Kyösti Kallio puolestaan olisi 1990-luvulla ollut Esko Ahon paikalla, millaista työreformia hän olisi mahtanut kaavailla? Pieni vihje: nyky-yhteiskunnassa laajuudeltaan

maanomistusta vastaava itsenäisyyden ja turvallisuuden lähde on (vahvan ay-liikkeen valvoma) pysyvä, kokoaikainen ja hyvin maksettu palkkatyö.

Tuore soveltavan etiikan, erityisesti tieteen etiikan professori *Heta Aleksandra Gylling* (ent. Häyry) oli viime syksyn vierailevana professorina Dar es-Salaamissa Tansaniassa. Suomeen ehti tulla sen verran etäisyyttä, että paluun jälkeen täkäläinen tuloksellisuuden tavoittelu tuntui tosi kummalliselta (HS 22.3.):

”Koko ajan konsultoidaan, tutkitaan, arvioidaan, mitataan, tehostetaan. Eikä enemmistöllä ole minäänlaista näkemystä siitä, mitä ollaan tehostamassa ja minkä takia.”

Sama henki piilee Gyllingin mielestä muotitermissä ”elämänikäinen oppinen”. Sanonta kuulostaa hyvältä ja nätiltä, mutta ”eihän siitä kukaan ole kiinnostunut, koska nimenomaan niin sanotusta turhanikäisestä opiskelusta ihmiset on koetettu vieroittaa. Opiskelun sivistävä ja virkistävä vaikutus voidaan tässä yhteydessä unohtaa. Todellisuudessa on kysymys siitä, että ihmisen pitää ymmärtää, että kun se saa potkut edellisestä työstään, niin sen on oltava valmis opettelemaan uusi ammatti”.

”Hyödyn käsite on muuttunut koko ajan kapeammaksi. Se on muuttunut pelkäksi taloudelliseksi hyödyksi. Ja hyötyjien joukko näyttää käyvän koko ajan rajallisemmaksi. Tulee sellainen vaivautunut olo, ettei oikein tiedä, kuka tätä juttua johtaa ja mihin suuntaan ja millä ehdoilla.”

Pitäisiköhän koko Suomen ydineliitti laittaa puoleksi vuodeksi opinomatkalalle Dar es-Salaamiin?

”Olen työskennellyt median parissa liki 20 vuotta ja perustanut neljää lehteä. Yhtä asiaa en ole ikinä ymmärtänyt. Sitä miten media objektiivisuuden, totuudellisen kokonaiskuvan sijasta pyrkii toistamaan ympäröivän yhteisönsä myyttejä, tapoja ja traumoja. Suomessahan tämä ilmenee *kielteisyyden lietsomisenä*. Omien aikaansaannosten vuolaana vähättelynä – joka tosin hetkittäin vaihtuu humalaisen rengin uhoksi.

Yksi loputtoman kielteisyyden kohde ovat julkiset palvelut ja instituutiot. On erinomaista, että esimerkiksi Yleisradion tappiot ja lupamaksut ovat ankaran julkisuuden alla. Mutta onko kukaan tutustunut analyysiin, miten hyvin tämä yhtiö sittenkin toteuttaa tehtävänsä palvellessaan erikoisyleisöjä ja suurta yleisöä yhtä aikaa ja mitä kaikkea kuluttaja lupamaksullaan saa? Entä Alko, oletko tutustunut objektiiviseen analyysiin erinomaisesta – ellei maailman parhaasta – viinikaupasta väestöpohjaan nähden?

Tiesitkö, että kansallisvarallisuutemme keskeinen osa on maailman vähiten korruptoitunut virkakunta, etunenässä maailman puhtain poliisi? Terveystieteiden luemme joka päivä kauhukertomuksia, pahimpien levitessä naapurimaidenkin lehdistöön. Miksi emme kutsu naistenlehtiä ympäri maailmaa tutustumaan superneuvolajärjestelmäämme, pitkiin äitiys- ja isyyslomiin? Entä kuinka monen eurooppalaisen elämä potkaistaan alkuun vauva-

pakkauksella?” (Jippii Groupin varatoimitusjohtaja *Kari Kivela*, Uutislehti 100, 25.4.)

Viime YP:n Ajatusten Tonavassa siiteerasimme John Searlen väitettä, jonka mukaan kielet poikkeavat toisistaan olennaisesti. Searle puolestaan kritisoi teesillään Noam Chomskyn käsitystä, että kaikki kielet ovat perustaltaan samaa, vain ilmiäiset vaihtelevat. Searlen esimerkkinä oli suomen kielen ilmaisu ”juoksentelisinkohan”, jonka koko merkitysvaarauuden pyydystäminen vaatii englannilta toistakymmentä sanaa. Ei siis ihme Päättelimme, että ei siis ole ihme, että suomalaisia pidetään tuppisuina: yksi suomen sana vastaa kymmentä angloamerikkalaista.

Johtopäätöksemme taisi sittenkin olla hätköity. Tuoreen Cannes-palmitun Aki Kaurismäen Grand Prix -kiitospuhe ylittää Chomskyn ja Searlen kiistan ja tekee kauniin ja konkreettisen synteisin: *”First of all I thank myself, then the jury. Thanks.”*

Chomsky on oikeassa: kaikki kielet ovat perustaltaan samaa, vain niiden ilmiäiset vaihtelevat. Silti myös Searle on oikeassa, jos ”kielen” tilalle laitetaan ”kielenkäyttö” tai laajemmin kulttuuri. Suomalaisen lyhytsanaisuus ei siis johdu itse kielestä, vaan suomalaisesta ilmaistavasta, tavasta käyttää kieltä – mitä tahansa kieltä. Aki Kaurismäki osoit-

ti laittamattomasti, että suomea voi vaivatta puhua myös englanniksi.

Tämän YP:n ilmestyessä Stakes on jo muuttanut Ympyrätalosta Sörnäisiin. Muuttoa valmisteltiin useampana kollektiivisena siivouspäivänä, joina tonneittain tarpeetonta paperia eri muodoissaan kippattiin roskiin. Tätä seulonatyötä tehtiin myös YP:n toimituksessa. Eräästä materiaalipinosta jäi käteen lehtileike Aamulehdestä 27.2.1997. Jutun otsikko on *Onni löytyy läheltä* ja sen kuvituksena on Maritta Wendelinin 1930-luvun Kotilieden kansikuva, jossa nuori äiti on kumartunut seuraamaan poikansa läksyenlukua.

Juttu alkaa: ”Suomalainen onni ei tarvitse nousukautta tai lottovoittoa; onnellisuus syntyy arkisten asioiden tasapainosta”. Aamulehden toimitus oli kysynyt lukijoiltaan, mitkä asiat tai ilmiöt tekevät yleisesti ottaen onnelliseksi. Kymmenen kärki oli seuraava:

1. Perhe, läheiset ihmissuhteet, rakkaiden ihmisten seura
 2. Tasapaino, rauha, harmonia
 3. Luonto, vuodenajat, kevät
 4. Välittäminen, ymmärrettyksi tuleminen
 5. Lapset
 6. Elämykset
 7. Rakkaus
 8. Hyvä terveys
 9. Eläimet
 10. Raha-asiat kunnossa.
- Onnellista kesää!